

HEGYBÉLI
ARTICULUSOK

Törvény

ELSŐ
ARTICULUS.

Inthogy a' fok kereszt-útak igen károsak a' Szőlők között, azért minden Szőlős-Gazda a' maga igaz útját tudja, és azon járjon, se balra, se jobbra ki ne térjen, mert valamelly helyen léfzen a' kitérés kárt okozván másnak, és nem szenvedhetik, Nemes személynek büntetése egy forint, Adozó embernek pedig három páltza-ütés, és a' kárt betsü fzerént megfizetni tartozik; ugy mindazon-által, hogy az illyes kártétel eránt netalántán megterhelhetnek állítaná magát, eleget tévén előbb, appellálhat az Uraság-székére, 's az után az Nemes Vármegyére. Hanem ha valakinek szüksége léfzen valamelly Szőlős-

A

Gaz-

LcH. 1855

Gazda fundufsán általmenni, megfzöllítván azt, vagy Hegy-Birókat, elmehet betsületessen.

M Á S O D I K A R T I C U L U S.

Minden Szőlős-Gazda a' maga Szőleje feliben, és allában, ugy Szőleje mellet, meddig kit illet, az útat jól meg-tsinálja; mert ha valaki Szőleje táján rosz út lészzen; szabadon annak Szőleje feliben, vagy allában terhes szekérrel-is kiki elmehessen minden háborgatás nélkül, holot valakit, ámbár vidékit-is megháborgatna, ugy azon tselekedetéért, valamint az utak meg-nem tsinálásáért Nemes személy ötven pénz, és a' paraszt ember három páltza büntetést el-nem kerüli.

H A R M A D I K A R T I C U L U S.

Valaki az maga gyepűjét, vagy határát killyebb, vagy bellyebb teszi Hegy-Mesterek hire nélkül, mint illik, lészzen büntetés a' Nemes Embernek négy forint, mellynek harmadát az Uraság az Helységnek engedi, Parasztnak nyoltz Páltzatsapás, ugy valaki maga akaratjából Megyefát levág, vagy-is a' Megyét felbontja, valahányszor megtapasztaltatik, fellyebb irt mód szerént lészzen büntetése.

N E-

N E G Y E D I K
A R T I C U L U S.

A Hegy-Mester, és Esküttek, mindeneknek a' menyire értik, igazsággal egyező Itéletet tenni kötelesek, azért-is látást látástul, hallást hallástúl különböztessék, és felvegyék. Ha valaki meghamisítja, igazságot szolgálván, őket, és azt megbizonyítván, mindenik megbötstelsnítet Esküt ellen a' Nemes ember négy forinton marasztassék, a' Paraszt pedig nyoltz páltza-tsapásokkal büntetődgyék; a' ki pedig bötstelséggel a' Hegy-Mestert illeti, most is írt büntetést dupplán szenvedjen, mellyet az Uraság erejével-is Executióban vehessenek.

Ö T Ö D I K
A R T I C U L U S.

Valamelly Házasságon kívül lévő személy fajtalankodásban tapasztaltatván, ha Nemes lesz, tizenkét forintot fizessen, mellynek két részét az Uraság, harmadikát az Helység vegye, paraszt személy pedig ebbéli botránkozató tselekedetiért huszonnégyszapásokkal illettessék. A' Házasság-török eránt a' Törvényes út fent-maradván; ehez járúl az vér-bírság-is, mellynek hasonlóképpen harmadát a' Helységnek engedi az Uraság, mind-azon-által, az illyen rosztevő személyeket az Helységbeliek büntetés alatt az Uraság kezéhez vittetni köteleztetnek, és azoknak tselekedetét a' Tisztnek béjelenteni, kik a' verekedésnek minéműségét megvizsgálván érdemes büntetéseket elvégezzék.

A 2

H A-

H A T O D I K A R T I C U L U S.

Tolvajok a' kárnak megtérítésén kívül hufzonnégy Páltza-tsapásokkal büntetődjenek, ha a' Szőlős-Gazda a' Tolvajt eltitkollya, hufzonnégy páltzára íteltessék: A' kik éjtzakának idején szőlő, vagy gyümölts lopást követnek, tizenkét páltzát, nappali hasonló tolvajok hatot, és a' ízomszéd a' tolvajok megfogására kiáltatván, ha nem megy, három páltza-ütéseket szenvedjenek: Mellyeket, ugymint minden páltzát a' Nemes ember hufzonöt pénzivel megválthat, a' Parafztnak pedig egyáltajában megváltani szabad nem lészzen, ugy mind-azonáltal, hogy a' büntetés előtt a' vádolt felek meghalgattassanak.

H E T E D I K A R T I C U L U S.

Senki a' Szőlős-Gazdák közül a' Helységben hit nélkül ne tartassék, hanem kiki hitét letévén jámborúl éljen, azért is Sz. György nap, és Sz. Márton nap tájban Helység tartassék, és annak alkalmatosságával, ki arravaló lészzen, meghitködjék, és az Articulusok nékik megolvastassanak, kiki megértvén, meg is tartsa, valamint meg van írva.

NYOLTZADIK A R T I C U L U S.

Midön Helység fog tartatni, mindétig a' Tíftnek hírévé adassék, hogy vagy maga ott légyen, vagy helet-
te

te mást küldheffen; hogy így ha valami ollyas rövidségek magokat előladnák, mellyeket az Helység el nem végezhetne, az Uraság Tisztje által megorvosoltatván azok, magok végét vehessék.

K I L E N T Z E D I K A R T I C U L U S.

Semminémű parázna, hite-szeget feslet életü jövevényeknek, huszonnégy óránál tovább megmaradások, a' Hegyen szabad ne légyen, hanem minden útal móddal a' Hegy-Birák azon legyenek, hogy megfogják, 's az Uraság Tisztjei kezéhez adják.

T I Z E D I K A R T I C U L U S.

Valamelly Szőlős-Gazda magtalan, és Testamentom nélkül meghal, annak Szőleje Jure Caducitatis azonnal az Uraságra szál. Melly szőlő két Esztendeig metzetlen, és kapálatlan marad, harmadikon az Uraságnak szabad rendelése alá essék. A' ki felveszi az ilyen parlag Szőlőt, és azt jóra fordítja, semmi legitimus successor tőle el-ne vehesse, azért az illetén szőlők, hogy előre megbetsülteffenek nem szükséges. A' vevést, és eladást, tserélést, és Testamentomban való hagyást a' mi illeti, azokat hites kötelessége, és tisztének elvesztése alatt, a' Hegy-Mester idején korán az Uraságnak hírévé tegye, egyéb-eránt azok semmit sem érnek. Többire hogy a' közönséges terher alá vettett fundusok abból ki ne vétetődjenek, az 1723-dik

B

Esz-

Eszkendőbéli 18-dik Artikulushoz fogja magát tartani
a' Nemes Vármegye.

TIZENEGYEDIK ARTICULUS.

Semmiféle marhát egész Eszkendőt által valamint az
Uraságnak, anyival-is inkább a' Szőlős-Gazdáknak sza-
bad nem léfzen a' szőlők közöt legeltetni, 's azon ok-
bul-is a' Parasztok hufzonnégy páltza, és a' Nemes-
sek tizenkét forint büntetés alatt ebéli legeltetéstül tilal-
maztassanak. A' sörtvéles marhát ugyan a' Szőlőben
agyon-lúni szabad léfzen, mind-azon-által, annak husa
tellyességgel a' sörtvéles Gazdájának adattassék, és a'
barmok által okozott károk megtérítése eránt az Or-
szág élő Törvénye megtartassék.

TIZENKETÖDIK ARTICULUS.

Minthogy a' Szőlő-hegyeken, ugyan a' Szőlők között
lakozó álhatatlan, és tsavargó lakosok, ugy magok,
mint tselédjek, és marhájok által feles károkat mind
szőlőkben, mind rétekben, és gyümöltsben okoznak,
és tesznek, fűkséges hogy ezek magok lakásokat, a'
többi lakosok közé a' Szőlő-hegyeken kívül vegyék,
ugy a' Szőlős-Gazdák magok marhájokat sem szántás-
kor, sem más munkának idején magok szőlejek álla-
ban, vagy földjökön ne legeltessék; mint a' Tizen-
egyedik Articulos ez eránt-is értetődik.

TIZENHARMADIK ARTICULUS.

Aminémü pörök elvégezése Hegy-Mesterekre vagyon bízva, ezen Hegybéli Articulusok fzerént elvégezhesék ugyan, mind-azon-által minek-elötte Executiót tegyenek, ebbéli pör-folyását, annak helyben-hagyása, vagy félre-vetése véget az Uraság eleiben terjeszteni köteleztettnek, ugy, hogy midön kár-tétel meg-térítése felül pör támad, az Uraság Sententiája után az Executio véghez vitessék ugyan, de a' megterhelhetett félnek szabad lesz azután a' Vármegye Törvény-székére-is appellálni.

TIZENNEGYEDIK ARTICULUS.

Valamelly Gazda a' maga szöllejét a' közönséges engedelem nélkül meg-fzedi, kárt okozván a' többi Gazdáknak, büntetése a' Helység résziről Nemes embernek egy forint, parasztnak tizenkét páltza. Az olyan szölöket pedig, mellyeknek szabad Esztendeje ki nem telik, az Uraság, vagy Tisztje engedelmeből meg lehet fzedni, de hír nélkül azt sem, az Uraság megismérettéséért, föllebb tett büntetés alatt.

TIZENÖTÖDIK ARTICULUS.

AHegy-Mesterek, és Esküttek, ugy a' Szölös-Gazdák egy igaz Akóval éljenek, két forint büntetés alatt, és semmi-némü Szölös-Gazda sátoros ünnepeken,

ujj-hold, és más vasárnapokon terhes szekérral a' hegy-
re ne járjon egy forint büntetés alatt; ugy nem kü-
lömben, valameddig a' szüretülésnek vége nem szakad,
a' vadászot kopók agyon-lövése alatt tilalmaztatik.

TIZENHATODIK ARTICULUS.

Valamelly Szőlős-Gazda, vagy vidéki attával, terem-
tettével, és efféle Isten ellen való szókkal káromkod-
nék, büntetődjék tizenkét, avagy nagyobb botránkoz-
tatásáért, hufzonnégy páltzával: ki pedig ellenkező-
képpen kardot, [puskát, tsákánt; vagy más eszközö-
ket más ellen fogna, vagy magát törvénytelen ollya-
sokkal védelmezné, 's vért ereftzene az előre botsátot
büntetés duppláztassék, fertelmesbb káromkodásokat
pedig, és nagyobb vér-ontásokat el-követők illendő
Jurisdictio által ítélteffenek-meg.

TIZENHETEDIK ARTICULUS.

Melly Szőlős-Gazda tsávált bort Hegy-vám, és Déz-
ma helyet adna az Uraságnak, ugy a' ki az Uraság
Hegy-vámát, és Dézmáját el-titkolná, érdemessen az
Uraság által büntetessék; de a' paraszt ember kész
pénzül, vagy akár ki-is szőlejenek el-vesztésével ne
terheltessék.

TIZENNYOLTZADIK ARTICULUS.

Midőn Helység tartatik, minden Szőlős-Gazda tizenkét pénz, az Esküttek huszonnégyszáz pénzt büntetés alatt jelen lenni köteleztetnek, hogy a' midőn kérdés lesz, igaz hit alatt a' látást látásúl, a' hallást hallásúl bejelentésék: a' kire valami panasz volna, annak a' helység napja előre tudtára adattassék, ha meg-nem jelenik, Nemes személynék büntetése egy forint, parasztnak három páltza, ha másodszor meg-nem jelenik, szabadsága lesz a' Hegy-Mesternek, ilyen kemény fejtű Nemes ember Pintzejének bépetsétlésére, és mind addig, miglen fejet nem hajt, petsét alatt való tartására, parasztnak ember pedig tizenkét páltza-ütésekkel tsapattassék-meg.

TIZENKILENTZEDIK ARTICULUS.

Gyilkosság vagy-is ember-ölés eránt semmi vizsgálást ne tehessen a' Helység, hanem egyedül azon legyen, hogy olyan gonosz-tévő embert megfoghasson, és az Uraság fogságában vitethessen.

HUSZADIK ARTICULUS.

Ha valamely gyarló Afzizony-emberek egymást megmotskollyák, nem tekintvén, hogy nem kötelessek a' Helységhez, mind-az-által a' ki bűnös lesz, érdeme szerént büntetődjék, de azon okbul férjének Szöleje el-ne vetetődjék, ki vidéki lesz, ez-eránt fog satisfactio tetődni.

C

HU-

HUSZÖNEGYEDIK ARTICULUS.

Midön valaki, avagy vér-ág bizonyos Szőlő véget a' Helység előtt maga Jussát, és successióját megmutatni kívánná, ez meg-engedtetik az Esztendőnek akármely résziben, ugy mind-azon-által, hogy az elégtételre valókért eleget tegyen. Ha az Hegybéli végzés nem tetszik, az Uraság eleiben dolgát viheffe.

HUSZONKETÖDIK ARTICULUS.

Ha némelly Atyafiak a' magok osztallát Hegy-Mester, és Esküttek előtt véghez vinni kívánnák, tartozik a' Hegy-Mester őket hiti szerént személy-válogatás nélkül maga Eskütyeivel Isteneffen, és igasságossan, előbb az Uraságtul Commissiót vévén, el-osztani, és el-intézni; melly fárodságért a' külső, vagy-is vidéki osztalos felek Hegy-Mesternek 25. d. egy Eskütnek pedig 12. d. fizetnek, de az Uraság emberei semmit sem, az osztalos feleknek pedig ha nem tetszik a' Hegy-Mester végzése, ügyöket az Uraság, és azután a' Nemes Vármegye Törvény-székére (előbb véghez menvén az Executió) vihetik,

HUSZONHARMADIK ARTICULUS.

Midön valamelly uj Gazda magának Szőlőt vészén, az el-adó fél az alkúnak fel-bontása alatt tartozik az
alsó,

alsó, és felső szőlős szomszédjait elő-szóllítani, az Hegy-Mester, és Esküttek eleiben, és nekik el-adó szándékát meg-jelenteni, ha valamelyik szomszédja az el-adó Szőlőt maga számára meg-tartani akarja, a' vásárlásban elsősege legyen, 's leheffen, szomszédságának Juszával: és az illyes el-adást előre botsátot tizedik Articulus szerént Hegy-Mesterek az Uraságnak Tisztjek el-veztése, 's hites kötelességek szerént bé-jelenteni köteleztetnek, egyéb-eránt az alattomban való el-adás, és vevés állandós ne legyen.

HUSZONNEGYEDIK ARTICULUS.

Hogy egyik Gazda a' másik eleiben rendetlenül ne irtson, és az által vezekedést ne okozzon, senkinek irtani az Uraság Tisztje engedelmé nélkül nem lesz szabad, hanem a' ki menyire engedelmet nyer, magát ahoz tartsa, munkája bérének el-veztése, 's okozott károknak meg-térítése alatt. Ehez járúl az-is, hogy a' melly föld egyszer szőlővel bé-plántálva lesz, azt szántó-földre fordítani az Uraság engedelmé nélkül nem szabad; egyéb eránt az illyes föld munkálotlan hagyot szőlők között előre botsátott Tizedik Articulus szerént értetődjék.

HUSZONÖTÖDIK ARTICULUS.

Hogy annyival-is inkább a' Helység végzése állandósbb maradjon, a' mi ollyan nevezetesebb végzések

történnek a' Helységben, azok a' Helység könyvében,
vagy Prothocollumában annak rendi, 's módja fzerént
fel-jegyezteffenek, hogy így az elsőbb tselekedeteket,
az utolsóbb végezésekkel meg ne tzáfolyuk.

HUSZONHATODIK ARTICULUS.

Meg-értvén a' fellyebb írt punctumok Tzikkellét,
és Magyarságát, minden Szőlös-Gazda köteles lészzen
ezen Articulusokat azokban declarált büntetés alatt má-
folthatatlanúl meg-tartani, hogy igaz a' bé-vett jó, és
ditséretes rendtartás állandóssan meg-maradhaffon, és
az Uraságnak kára el-távoztassék, 's a' Helység gya-
rapodása láthatóképpen tapasztaaltathassék.

